

Ka Mo'olelo o Heneri 'Ōpūkaha'ia

'O Keau ke kāne, 'o Kamoho'ula ka wahine, noho pū lāua, a hānau 'ia mai 'o 'Ōpūkaha'ia he kāne i ka makahiki 1787. I Nino'ole, ma Ka'ū 'o ia i hānau 'ia ai a i laila nō ko lākou noho hau'oli 'ana i kona wā kamaiki.

I ka makahiki 1797, ua kaua 'o Kamehameha a me Namakeha ma Ka'ū i ke kaua 'o Kaipalaoa. Ua 'ane'ane 'umi nā makahiki o 'Ōpūkaha'ia i kēlā manawa. No laila, ua hopu ka makuakāne o 'Ōpūkaha'ia i kāna wahine a me kā lāua mau keiki 'elua a holo aku lākou i ke kuahiwi. Ma laila lākou i pe'e ai no kekahi mau lā i loko o kekahi ana. Akā ua hele a makewai nui lākou a no laila ua puka aku lākou e 'imi i wai no ka inu 'ana. I ko lākou inu 'ana i ka wai, ua hō'ea mai ka 'enemi a ua ho'omake lākou i nā mākua. Ua hopu 'o 'Ōpūkaha'ia i kona pōki'i. 'Elua wale nō ona mahina. Ua alualu nā koa iā lāua a ua pepehi lākou i ke kamaiki a make. Wahi a ka mo'olelo, ua 'ō lākou iā ia me ka ihe. Hō ka minamina!

Ua pakele aku 'o 'Ōpūkaha'ia a i Kealakekua 'o ia i noho ai me kona 'anakala, 'o Lepeamoā kona inoa, ke kaikunāne o kona makuahine a he kahuna kaulana nō ho'i. Nāna i a'o aku iā 'Ōpūkaha'ia i ka 'oihana kahuna ma ka heiau 'o Helehelekalani.

I kekahi lā, ua kupu a'e ka mana'o i loko ona e ha'alele i kona 'āina hānau a e hele ma kekahi wahi ē a'e ma ka honua nei. Ua no'ono'o 'o ia 'oi loa aku ka maika'i o ka hele 'ana ma mua o ka noho pa'a 'ana. I kēia manawa ua hiki mai kekahi moku mai Nū Ioka mai. 'O Birinola (Brintnall) ke kāpena a he kanaka 'olu'olu 'o ia. No laila, ua ha'alele kēia keiki makua 'ole i 'Amelika ma luna o kēlā moku.

Ua hō'ea mai ka moku i Bosetona i ka wā kupulau anuanu loa o ka makahiki 1810. Ua hele 'o 'Ōpūkaha'ia i ke kūlanakauhale 'o Nū Havena a ua komo i loko o kekahi 'ohana, 'o Mila ka inoa. I kona noho pū 'ana me lākou, ua 'ike ihola 'o ia i kona na'aupō i ko ke